

Datum
2016-06-02

Vår referens

Sida
1(4)

Ert datum

Er referens

Transporthistoriskt Nätverk

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
Kultur- och demokratiminister
Alice Bah Kuhnke
103 33 Stockholm

Framställan om dialog rörande kulturarvspropositionen

I Transporthistoriskt Nätverk, ThN, tog vi under Almedalsveckan 2015 med glädje del av beskedet om den kommande kulturarvspropositionen som lanserades av Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke. Det har nu snart gått ett år och vi ser framför oss en öppen dialog rörande det kulturarv som förvaltas av våra medlemmar till glädje för dagens och kommande generationer. Då vi har uppfattat att propositionen under hösten ska behandlas i kammaren ser vi oss nu föranlåta att tillskriva Kultur- och demokratiministern, berörda departement liksom utskott i riksdagen.

Glädjen över vad som kan komma ut av kulturarvspropositionen bottenar i det faktum att det inom det rörliga kulturarvet inte finns ett övergripande lagstadgat skydd till värn för föremålen och dess historia i form av t ex dokument. Tvärtom möter föremålen en risk att förvanskas och emellanåt att helt förstöras som en följd av olika regler.

Från politiskt håll möter ThN ofta förståelse och en samsyn oavsett politisk färg för behovet av ett grundläggande skydd för föremålen. Ett tydligt exempel vid sidan av de årligen återkommande motionerna till riksdagen är Transportstyrelsens regleringsbrev för budgetåret 2012 där regeringen gav Transportstyrelsen i uppdrag att:

”Transportstyrelsen ska även föreslå en ordning som syftar till att identifiera ideella föreningar och motsvarande organisationer som förvaltar kulturhistoriska värden på ett sådant sätt att någon form av subvention i förhållande till Transportstyrelsens ordinarie avgiftssättning kan vara motiverad. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i en delrapport senast den 1 mars 2012 och i en slutrapport senast den 1 mars 2013.”

Transportstyrelsen redovisning av det vällovliga initiativet från regeringen sida till värn för det rörliga kulturarvet kan samlat inte beskrivas på annat sätt än som ett misslyckande. Enskilda punktinsatser som denna löser tyvärr inte det dagliga behovet av skydd för att undvika att bevarandet av föremålen försvåras. I exemplet ovan handlade det om avgifter. Försvårande i än större grad är tyvärr alltför ofta utformningen av dagens lagar, förordningar och föreskrifter och dess tillämpning vars syfte vanligtvis är ett helt annat – nämligen att t ex lösa dagens trafikpolitik. Ett primärt syfte är således att ge myndigheter ett verktyg som gör att de av kulturarvsskäl ska utforma rimliga och relevanta regelverk, verktyg som de idag inte har.

Postadress

Transporthistoriskt Nätverk
c/o ArbetSam, Laxholmen. SE-602 21 NORRKÖPING

Bankgiro

5701-8509

Organisationsnummer

844001-2089

Transporthistoriskt Nätverks utgångspunkt för det rörliga kulturarvet är i linje med Kulturmiljölagen som ger ett skydd för delar av kulturarvet. I den sägs att "Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda vår kulturmiljö. Ansvaret för detta delas av alla."

ThN anser att det nu är högt tid att ett lagstadgat stöd etableras. Vi kan kalla den Kulturarvsbalken - till värn för alla historiska föremål inom det rörliga kulturarvet. Syftet med en så kallad Kulturarvsbalk är att säkerställa att dagens och framtida lagar, förordningar, föreskrifter och den praktiska tillämpningen av dessa inte avsiktligt eller oavsiktligt ställer större krav på föremålen än de krav som gällde vid tidpunkten då de konstruerades eller togs i bruk. Tillsammans med tillämpning av rimliga och transparenta avgifter utgör det en förutsättning för ett långsiktigt bevarande.

En annan förutsättning för bevarandet av mångfalden inom kulturarvet är att inte i lag genom olika kriterier definiera ut enskilda föremål. Kulturarvet levandegörs och hålls bäst i liv genom att låta föreningar och enskilda vid var tidpunkt avgöra och värdera föremålen. Därigenom sker ett naturligt och långsiktigt urval som minimerar risken att för evigt förpassa delar av det rörliga kulturarvet till historiens gravkammare.

En Kulturarvsbalk ska utgöra samma tydliga ram som t ex vår svenska Miljöbalk. Ett skydd för det rörliga kulturarvet som:

- bygger på insikten att föremålen har ett skyddsvärde
- syftar till att främja bevarande, brukande och utveckling av det rörliga kulturarvet
- förvaltarens rätt att förändra och bruka föremålen är förenat med ett ansvar att förvalta föremålen väl
- en inkluderande syn på föremålen förutsätter, för bevarandet av mångfalden, att det i balken inte sätts upp kriterier för vad som anses skyddsvärt
- då värdering och urval av kulturarvet görs av enskilda personer och föreningar förblir kulturarv demokratiskt och tillgängligt
- för att föremålen ska kunna bevaras och levandegöras, måste det brukas och utvecklas som en icke musealiserad företeelse i samklang med kulturarvet och kulturmiljön i samhället
- för äldre transportmedel ska regelverken bestämmas utifrån de förutsättningar som gällde när de tillverkades och togs i bruk
- föremål som ursprungligen registrerades och/eller typgodkändes och/eller togs i drift före ikraftträdandet av senare lagar, förordningar och föreskrifter och dess genomförandeåtgärder ska därför **inte** påverkas av bestämmelser och förfaranden som fastställs vars syfte är att reglera nutida företeelser.
- därigenom tillförsäkrar nuvarande och kommande generationer möjligheten att ta del av föremålen

På uppdrag av Transporthistoriskt Nätverk

Helena Törnqvist
Arbetslivsintendent
Arbetets museum

Organisationerna bakom det rörliga kulturarvet

Transporthistoriskt Nätverk samlar (inklusive ArbetSam) 10 riksorganisationer inom det *rörliga kulturarvet*. Nätverket bildades 2014, men initierades genom en mötesserie som startade 2012. Organisationerna företräder följande områden inom det rörliga kulturarvet:

- Vägens kulturarv – 2 organisationer (motorfordon respektive hästvagnar)
- Järnvägens kulturarv – 2 organisationer (museitåg på egen respektive annans, oftast statens, infrastruktur)
- Vattenvägarnas kulturarv – 3 organisationer (ång-, segel- samt fritidsfartyg)
- Luftfartens kulturarv – 2 organisationer
- samt "värdorganisationen" ArbetSam som samlar industrisamhällets kulturarv i stort.

De flesta av organisationerna är inriktade på kollektivt bevarande (i föreningsform) av kollektiva färdmedel, men några har i stället inriktningen individuellt bevarande (enskilda personer) av individuella färdmedel. Dessa organisationer och deras individuella medlemmar (direktmedlemskap eller medlemskap via en förening tillhörande en riksorganisation) har det gemensamma att man ideellt verkar för att det rörliga kulturarvet ska kunna hållas rörligt och därmed visas upp som ett fungerande kulturarv.

Transporthistoriskt Nätverk i siffror:

	Föreningar/museer	Medlemmar
Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd, ArbetSam	535 museer	15 000
Båthistoriska Riksförbundet, BHRF	19 föreningar	20 000
Veteranflyggruppen EAA Sverige	350 flygplan	1 700
Järnvägshistoriska Riksförbundet, JHRF	35 föreningar	15 000
Motorhistoriska Riksförbundet, MHRF	176 föreningar	97 000
Museibanornas Riksorganisation, MRO	22 föreningar	15 000
Svensk Flyghistorisk Förening, SFF	15 föreningar	5 800
Sveriges Segelfartygsförbund, SSF	67 medlemsfartyg	7 500
Sveriges Ångbåtsförening, SÅF	300 ångfartyg	15 000
Vagnhistoriska Sällskapet, VHS	1 förening	700
Total		192 700

(I denna siffra ingår personer med medlemskap i fler än en organisation)

Sändlista

Kulturdepartementet, Kultur och demokratiminister Alice Bah Kuhnke, ku.registrator@regeringen.se
Kulturdepartementet, Statsekreterare Per Olsson Fridh, ku.registrator@regeringen.se
Kulturdepartementet, Departementsekreterare Emelie Bergbohm, ku.registrator@regeringen.se
Kulturdepartementet, Fredrik Linder, ku.registrator@regeringen.se
Kulturutskottets kansli, Kanslichef Ann Aurén, ann.auren@riksdagen.se
Trafikutskottets kansli, Kanslichef Mattias Revelius, mattias.revelius@riksdagen.se
Finansutskottets kansli, Kanslichef Mikael Asell, mikael.asell@riksdagen.se
Kulturutskottets kansli, Ordförande Olof Lavesson, olof.lavesson@riksdagen.se
Trafikutskottets kansli, Ordförande Karin Svensson Smith, karin.svensson.smith@riksdagen.se
Finansutskottets kansli, Ordförande Fredrik Olovsson, fredrik.lovsson@riksdagen.se
Kulturutskottets kansli, vice Ordförande Gunilla Carlsson, gunilla.c.carlsson@riksdagen.se
Trafikutskottets kansli, vice Ordförande Jessica Rosencrantz, jessica.rosencrantz@riksdagen.se
Finansutskottets kansli, vice Ordförande Ulf Kristersson, ulf.kristersson@riksdagen.se
Riksantikvarieämbetet, Riksantikvarie Lars Amréus, registrator@raa.se
Näringsdepartementet, Henrik Gustafsson, henrik.n.gustafsson@riksdagen.se
Sveriges Riksdag, ledamot Sten Bergheden, sten.bergheden@riksdagen.se
Sveriges Riksdag, ledamot Jan Ericsson, jan.ericsson@riksdagen.se
Sveriges Riksdag, ledamot Lotta Finstorp, lotta.finstorp@riksdagen.se
Sveriges Riksdag, ledamot Josef Fransson, josef.fransson@riksdagen.se
Sveriges Riksdag, ledamot Isak From, isak.from@riksdagen.se
Sveriges Riksdag, ledamot Penilla Gunther, penilla.gunther@riksdagen.se
Sveriges Riksdag, ledamot Leif Jakobsson, leif.jakobsson@riksdagen.se
Sveriges Riksdag, ledamot Lars-Arne Staxäng, lars-arne.staxang@riksdagen.se